

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej a JUDr. Adamcovej, v právnej veci navrhovateľa: **M. O.**, zastúpeného Mgr., proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústrediu, so sídlom v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, **o invalidný dôchodok**, na odvolanie odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 30. októbra 2008, č.k.12 Sd 187/2008-56, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č.k. 12 Sd 187/2008-56 z 30. októbra 2008 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporkyne číslo X. zo dňa 13. mája 2008 **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom krajský súd zrušil rozhodnutie odporkyne č. X. z 13. mája 2008, ktorým podľa § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 439/2004 Z.z. (ďalej len „zsp“) navrhovateľovi priznal od 10. januára 2007

invalidný dôchodok v sume 6 860 Sk mesačne, vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie a nepriznal účastníkom konania náhradu trov konania.

Dôvodil tým, že opatrovníčka navrhovateľa Ing. A. O. v návrhu na preskúmanie rozhodnutia namietla nesprávnosť dátumu vzniku a nesprávnosť výpočtu výšky dôchodku podľa § 70 ods. 2 zsp. s poukazom na to, že navrhovateľ bol dobrovoľne poistený, čo nebolo registrované na osobnom liste dôchodkového poistenia. Domnievala sa, že na základe tejto skutočnosti by mohol byť navrhovateľovi priznaný vyšší invalidný dôchodok. Krajský súd zhodnotil uvedené skutočnosti a dospel k záveru, že nebol náležite zistený skutkový stav, lebo zdravotný stav navrhovateľa nebol v súdnom konaní posúdený a spornou zostala otázka vzniku nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok odo dňa podania žiadosti a jeho priznanie podľa § 70 ods. 1 zsp.

Rozsudok krajského súdu napadla odporkyňa odvolaním, pridržiavajúc sa svojich predchádzajúcich tvrdení. Namietla, že zaplatenie poistného za obdobie po 16. roku veku navrhovateľa, od 19. decembra 2006 do 22. decembra 2006 a od 3. januára 2007 do 4. januára 2007, nezakladá nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zsp, ktorého priznania sa navrhovateľ domáha, pretože nejde o obdobie pred vznikom invalidity, nakoľko táto vznikla v období raného detstva navrhovateľa, t.j. dňom jeho narodenia. Na základe uvedeného navrhovateľ splnil podmienky nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 2 zsp, pričom nárok na invalidný dôchodok v súlade s § 70 ods. 2 posledná veta zákona navrhovateľovi vznikol dňom 10. januára 2007 dovŕšením 18. roku veku navrhovateľom, t.j. dňom, od ktorého navrhovateľ žiadal o priznanie invalidného dôchodku v žiadosti z 15. januára 2007. Vzhľadom na dátum vzniku invalidity, ako aj na skutočnosť, že od predchádzajúceho posúdenia zdravotného stavu navrhovateľa uskutočneného dňa 27. januára 2008 do obdržania opravného prostriedku z 18. mája 2008 uplynulo krátke časové obdobie bez relevantnej zmeny rozhodných skutočností, odstúpenie posudkového spisu posudkovému lekárovi II. stupňa sa javilo ako bezpredmetné a neodôvodnené. Z preukázaného skutkového stavu jednoznačne vyplýva, že skutočnosť vzniku invalidity navrhovateľa pred dovŕšením povinnej školskej dochádzky bola náležite zistená, a preto správny orgán pri rozhodovaní o nároku na dôchodok vychádzal z úplne zisteného skutkového stavu.

Navrhovateľ právne zastúpený advokátkou vo vyjadrení k odvolaniu navrhol rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť. Mal zato, že pre rozhodnutie o invalidný dôchodok ho mala odporkyňa posúdiť ako osobu poistenú a nie ako osobu nepoistenú. Pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť mal v danom prípade stanoviť len posudkový lekár až dňom vydania lekárskeho posudku, t.j. dňa 29. januára 2007, že dňom narodenia nemohlo u navrhovateľa dôjsť k poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, nakoľko dieťa nemá schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť už narodením. U navrhovateľa navštevujúceho špeciálnu základnú školu pre osoby s mentálnym postihnutím pre telesne postihnutých skončila povinná školská dochádzka až dňom 30. júna 2008, teda v roku, v ktorom navrhovateľ dovŕšil 19 rokov veku a prvý medicínsky posudok je zo dňa 29. januára 2007.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 250s OSP v spojení s § 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (§ 244 ods. 1, 2 OSP).

Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb priamo dotknuté (§ 244 ods. 3 OSP).

Zákonnosť rozhodnutí a postupov je súlad týchto rozhodnutí a postupov s platným právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Odporkyňa podaným odvolaním nesúhlasila s rozhodnutím krajského súdu, ktorý si osvojil tvrdenie navrhovateľa o tom, že invalidný dôchodok mal byť navrhovateľovi priznaný dňom podania žiadosti o invalidný dôchodok, od 15. januára 2007 podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, a nie podľa § 70 ods. 2 zákona.

Jednou z podmienok vzniku nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zsp je dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav, v dôsledku ktorého došlo k poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní sú zdravou fyzickou osobou. Vznik nároku na invalidný dôchodok je ďalej podmienený okrem zdravotného hľadiska, t.j. invalidity, aj splnením podmienky potrebného obdobia poistenia. Na vznik nároku na invalidný dôchodok v prípade poistenca mladšieho ako 20 rokov sa podľa § 70 ods. 1 v nadväznosti na § 72 ods. 1 písm. a/ zsp vyžaduje poistné obdobie menej ako jeden rok.

Aj keď z ustanovenia § 72 ods. 1 písm. a/ zsp je nepochybné, že invalidita poistenca vo veku do 20 rokov vznikne po splnení aj podmienky potrebného obdobia dôchodkového poistenia v rozsahu najmenej jeden rok, zákon o sociálnom poistení v znení účinnosti v čase konania odporkyne o žiadosti navrhovateľa o invalidný dôchodok, zachoval právnu úpravu, podľa ktorej invalidita nevyklúčila poskytovanie invalidného dôchodku v prípadoch, v ktorých sa občania stali invalidnými do skončenia povinnej školskej dochádzky, tzv. invalidi z mladosti.

Podľa § 263 ods. 15 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 2 má aj fyzická osoba narodená v období od 1. januára 1987 do 31. decembra 2004, ktorá sa stala invalidnou podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2005 pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí povinná školská dochádzka.

Podľa § 70 ods. 2 veta prvá a druhá zákona *fyzická osoba má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stala invalidnou v období, v ktorom je nezaopatreným dieťaťom a má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt. Nárok na invalidný dôchodok tejto fyzickej osobe vzniká najskôr odo dňa dovŕšenia 18 rokov veku.*

Podľa § 73 ods. 3 zákona *suma invalidného dôchodku fyzickej osoby uvedenej v § 70 ods. 2, ktorá má percentuálny pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%, sa určí ako súčin osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na invalidný dôchodok, ku ktorému sa pripočíta obdobie od vzniku nároku na invalidný dôchodok do dovŕšenia dôchodkového veku a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako. Osobný mzdový bod sa určuje na hodnotu 0,67.*

V danej veci súd zistil, že navrhovateľ požiadal žiadosťou zo dňa 15. januára 2007, t.j. od dovŕšenia 18. roku veku (10. januára 2007), o invalidný dôchodok. Rozhodnutím zo dňa 13.5.2008 odporkyňa jeho žiadosti vyhovel a od 10. januára 2007 mu priznala invalidný dôchodok z dôvodu, že po posúdení zdravotného stavu dňa 29. januára 2007 bol uznaný invalidným so stanovenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 80%, pričom dátum vzniku invalidity bol stanovený pred dovŕšením povinnej školskej dochádzky. Na odvolanie navrhovateľa Krajský súd v Trenčíne rozhodnutie odporkyne z 13. mája 2008 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a nedostatočne zisteného skutkového stavu veci s tým, že navrhovateľovi mal byť priznaný invalidný dôchodok dňom podania žiadosti o invalidný dôchodok, t.j. od 15. januára 2007 podľa § 70 ods. 1 zsp. S takto vysloveným právnym názorom odporkyňa vyslovila nesúhlas jednak dôvodu, že choroba navrhovateľa podmieňujúca invaliditu vznikla v období raného detstva navrhovateľa, ako i z toho dôvodu, že fyzická osoba nemôže získať obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia pred dovŕšením 16 rokov svojho veku (§ 15 ods. 4 zsp).

Odvolací súd nemohol súhlasiť s právnym názorom krajského súdu, podľa ktorého nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 ods. 1 zsp navrhovateľovi nevznikne z dôvodu, že splnil podmienku potrebnej poistnej doby podľa § 72 ods. 1 písm. a/ zsp, poistné obdobie menej ako jeden rok. Nárok na invalidný dôchodok sa navrhovateľovi nepodmieňuje splnením podmienky potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia a jeho vznik je viazaný najskôr na deň dovŕšenia 18 rokov veku. Vzhľadom na preukázaný zdravotný stav poistné obdobie podľa § 72 ods. 1 písm. a/ zsp navrhovateľ získať ani nemohol. Sumu invalidného dôchodku z uvedeného dôvodu odporkyňa správne určila podľa § 73 ods. 3 zsp.

Nový systém sociálneho poistenia, platný od 1.1.2004, je založený zásadne na výkone zárobkovej činnosti a na platení poistného. Dávky z neho poskytované plnia predovšetkým funkciu náhrady straty príjmu z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti. Do poistného systému bol prihlásený po dovŕšení 16. roku veku a zaplatil poistné za obdobie od 19. decembra 2006 do 22. decembra 2006 a od 3. januára 2007 do 4. januára 2007 z vymeriavacieho základu, ktorý si sám určil. V danej veci nebolo sporné, že navrhovateľ – invalidný dôchodca z mladosti, zárobkovú činnosť nikdy nevykonával.

Najvyšší súd sa preto nestotožnil so záverom krajského súdu o potrebe zrušiť preskúmané rozhodnutie.

Napadnutý rozsudok krajského súdu preto najvyšší súd podľa § 220 OSP zmenil a preskúmané rozhodnutie ako vecne správne podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil.

Účastníkom konania odvolací súd nepriznal právo na náhradu trov konania, lebo navrhovateľ v konaní o preskúmanie rozhodnutia odporkyne nebol úspešný a odporkyňi trovy nevznikli.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je opravný prostriedok prípustný.

V Bratislave 31. mája 2010

JUDr. Ida H a n z e l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Anna Koláriková